Stockholms läns landsting

Landstingsrådsberedningen

SKRIVELSE
2016-10-05

LS 2015-1230

Landstingsstyrelsen

Motion 2015:24 av Jens Sjöström (S) om hur vi gör akutvården till en arbetsplats där läkare, sjuksköterskor och undersköterskor kan, vill och orkar jobba kvar

Föredragande landstingsråd: Peter Carpelan

Ärendebeskrivning

Jens Sjöström (S) har lämnat en motion om hur vi gör akutvården till en arbetsplats där läkare, sjuksköterskor och undersköterskor kan, vill och orkar jobba kvar.

Förslag till beslut

Landstingsrådsberedningen föreslår landstingsstyrelsen föreslå landstingsfullmäktige besluta

att anse motionen besvarad.

Landstingsrådsberedningens motivering

Stockholms läns landsting är en av Sveriges största arbetsgivare. De flesta medarbetarna arbetar inom hälso- och sjukvården, det vill säga vid våra akut- och närsjukhus eller i primär- och öppenvården. För att landstinget även framgent ska vara en attraktiv och konkurrenskraftig arbetsgivare behöver vi ständigt arbeta med kompetensförsörjningsfrågorna för att kunna attrahera, behålla och utveckla våra medarbetare.

Landstinget behöver arbeta mer koncernövergripande med kompetensförsörjningsfrågorna. Därför har Alliansen initierat ett arbete med att ta fram en koncernövergripande kompetensförsörjningsstrategi som ska hantera frågeställningar såsom kompetensförsörjning, utbildning, vidareutbildning, lönebildning samt ledarskap. Ett arbete vari samtliga partier i Personalutskottet deltagit, så även motionären.
Alliansen delar motionärens syn på att arbetstidsförläggningen har en påverkan på medarbetarnas hälsa. Relevant forskning visar även på att

nattarbete under en längre period kan inverka menligt på hälsan. Hälso- och sjukvårdsverksamheterna bedriver en omfattande verksamhet med differentierade förutsättningar och uppdrag. Bemanningen ska alltid utgå från verksamheternas och patienternas behov. Givetvis med hänsyn och följsamhet till gällande regelverk kring dygnsvila och tid för återhämtning. I stora delar av sjukvården, akutsjukvården i synnerhet, är det dock nödvändigt att en del personalkategorier är i tjänst dygnet runt, årets samtliga dagar.

I landstinget finns idag flera olika modeller för schemaläggning av medarbetare i de olika verksamheterna. Många av modellerna bygger på så kallade önskescheman där du själv talar om när du vill arbeta. Dessa modeller har dock visat sig kunna bidra till att arbetstiderna i en del fall förläggs på ett sätt som inte ger tillräckligt utrymme för dygnsvila och återhämtning. Därför arbetar landstingsstyrelsens förvaltning, tillsammans med hälso- och sjukvårdsverksamheterna, med att ensa modellerna för schemaläggning mellan verksamheterna samt att informera medarbetarna på vilket sätt schemaläggningen ska utformas för att vara mer hälsofrämjande. Dessutom samarbetar Stockholms läns landsting med Karolinska Institutet kring ett forskningsprojekt om arbetstidernas påverkan på hälsan.

Därutöver pågår det flera intressanta pilotförsök med olika arbetstidsmodeller och personalmixer samt interna vidare- och specialistutbildningar runtom i våra verksamheter. Dessa initiativ har tagits av dem som kan hälso- och sjukvården bäst, det vill säga av medarbetarna, klinik- och sjukhusledningarna. För närvarande finns till exempel två piloter med arbetstidsförkortning inom landstinget. På akutkliniken vid Karolinska universitetssjukhuset Huddinge och på en nyöppnad vårdavdelning vid Södertälje sjukhus. Vid dessa enheter har arbetstiden för sjuksköterskor och undersköterskor sänkts till 32 timmar och 20 minuter. Modellerna bygger dock på att medarbetarna arbetar varannan helg. Dessa försök ska utvärderas inom ett år.

Det operativa ansvaret och planeringen för bemanningen inom hälso- och sjukvården är, som motionären bör veta om, verksamheternas ansvar. Eftersom hälso- och sjukvården är en komplex verksamhet som ser olika ut beroende på var medarbetaren arbetar så är det verksamheterna som i dialog med medarbetarna bäst kan avgöra frågeställningar såsom längden på ett arbetspass.

Alliansen håller helt med motionären om att en adekvat arbetsplatsintroduktion är central. En strukturerad introduktion till ett arbete är särskilt viktig för medarbetare som påbörjar sitt första arbete efter examen. Landstingsstyrelsens förvaltning har tillsammans med

verksamheterna, sedan flera år tillbaka, arbetat för att finna en bra övergång mellan studier och arbetsliv. I det arbetet är det angeläget att den socialdemokratiskt styrda regeringen tillser att samverkan mellan landsting/regioner och universitet/högskolor/yrkeshögskolor resulterar i att hälso- och sjukvårdsutbildningarnas genomförande, inriktning, kvalitet samt dimensionering motsvarar de behov landsting/regioner har som huvudmän för hälso- och sjukvården.

Vidare delar Alliansen motionärens intention och ser till exempel ett behov av en mer samordnad introduktion av nyexaminerade sjuksköterskor. Därför pågår ett arbete med att utveckla adekvata modeller för en sådan introduktion.

I kompetensförsörjningsstrategin föreslås dessutom en landstingsövergripande struktur för att på ett samordnat och systematiskt sätt arbeta med att upprätthålla och utveckla kompetensen hos medarbetarna vid Stockholms läns landsting. I praktiken innebär det att kompetensstegar ska tas fram för samtliga professioner. Arbetet med att ta fram kompetensstegar för sjuksköterskor och undersköterskor är redan påbörjat.

Således arbetar landstingets verksamheter kontinuerligt med att se över frågor såsom arbetstidsmodeller, introduktion och kompetensmixer för att framgent kunna utföra sina uppdrag på ett ännu mer adekvat och effektivt sätt. Stockholms läns landsting som koncern behöver bli bättre på att sprida goda exempel mellan våra sjukhus och övriga hälso- och sjukvårdsverksamheter. Det kan handla om interprofessionella team på en akutmottagning eller en vårdavdelning som tagit in nya kompetenser eller en klinik som prövar en ny arbetstidsmodell. Däremot behöver politiken ha respekt för hälso- och sjukvårdens komplexitet där oppositionens universallösningar sällan fungerar i praktiken.

Beslutsunderlag

Protokollsutdrag från personalutskottets sammanträde den 26 augusti 2016 med (S), (MP) och (V)-ledamöternas muntliga reservationer
Landstingsdirektörens tjänsteutlåtande den 15 augusti 2016
Motion 2015:24

Torbjörn Rosdahl

Peter Carpelan

Carl Rydingstam

§ 32
Motion 2015:24 av Jens Sjöström (S) om hur vi gör akutvården till en arbetsplats där läkare, sjuksköterskor och undersköterskor kan, vill och orkar jobba kvar
LS 2015-1230

Ärendebeskrivning

Jens Sjöström (S) har lämnat en motion om hur vi gör akutvården till en arbetsplats där läkare, sjuksköterskor och undersköterskor kan, vill och orkar jobba kvar

Beslutsunderlag

Landstingsdirektörens tjänsteutlåtande den 15 augusti 2016
Motion 2015:24

Förslag och yrkande

På sammanträdet föreligger följande förslag.

Bifall till landstingsdirektörens tjänsteutlåtande den 15 augusti 2016 om att anse motionen besvarad
Bifall till motionen av S-ledamöterna
Bifall till motionen av MP-ledamoten
Bifall till motionen av V-ledamoten

Proposition

Ordförande frågar om personalutskottet bifaller förvaltningens förslag

Personalutskottets beslut

Personalutskottet föreslår landstingsstyrelsen föreslå landstingsfullmäktige besluta

att anse motionen besvarad

Reservation
Reservation av Jens Sjöström och Robert Johansson (S) till förmån för det egna förslaget.
Reservation av Susanne Nordling (MP) till förmån för det egna förslaget.
Reservation av Håkan Jörnehed (V) till förmån för det egna förslaget.

Landstingsstyrelsens förvaltning
Landstingsdirektörens stab

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2016-08-15

LS 2015-1230

Handläggare:
Lena Halvardson Rensfelt

Ankom
Stockholms läns landsting
2016 -08- 15
Dnr LS 2015-1230
Rotel IV

Landstingsstyrelsens
personalutskott

Motion 2015:24 av Jens Sjöström (S) om hur vi gör akutvården till en arbetsplats där läkare, sjuksköterskor och undersköterskor kan, vill och orkar jobba kvar

Ärendebeskrivning

Jens Sjöström (S) har lämnat en motion om hur vi gör akutvården till en arbetsplats där läkare, sjuksköterskor och undersköterskor kan, vill och orkar jobba kvar.

Beslutsunderlag

Landstingsdirektörens tjänsteutlåtande den 15 augusti 2016
Motion 2015:24

Förslag till beslut

Personalutskottet föreslår landstingsstyrelsen föreslå landstingsfullmäktige besluta

att anse motionen besvarad.

Förvaltningens förslag och motivering

Sammanfattning
Jens Sjöström (S) har lämnat en motion i vilken han efterfrågar en landstingsövergripande princip för en sund arbetstidsförläggning och att medarbetare ska ha rätt att forska och kompetensutveckla sig på arbetstid, samt framhåller behovet av yrkesintroduktion. I motionen efterfrågas också bland annat att kompetensmixen i verksamheterna bör utredas.

Det pågår arbete med att utveckla principerna för schemaläggningen för att den ska vara så hälsosam som möjligt. Landstingets verksamheter bedriver också ett omfattande arbete kring de övriga frågor som motionen gäller.

Den kompetensförsörjningsstrategi som landstingsfullmäktige uppdragit åt landstingsstyrelsen att utarbeta syftar till att ta ett samlat grepp om de olika frågor som gäller kompetensförsörjning som motionen behandlar.

Bakgrund
Jens Sjöström (S) har lämnat en motion om hur vi gör akutvården till en arbetsplats där läkare, sjuksköterskor och undersköterskor kan, vill och orkar jobba kvar. I motionen föreslås att landstinget ska anta en landstingsövergripande princip om sund arbetstidsförläggning i syfte att minska treskiftesarbete, skapa förutsättningar för att medarbetarna i större grad tillåts påverka sina arbetstider och att alla anställda ska ha rätt till ledigt tre av fem helger. I motionen efterfrågas också en utredning av vilken längd ett arbetspass ska ha för att vara hälsosamt. Övriga frågor som lyfts i motionen är behovet av förbättrad yrkesintroduktion, möjlighet för medarbetare att forska och kompetensutveckla sig på arbetstid samt att kompetensmixen i verksamheterna behöver ses över.

Överväganden
Förvaltningen delar motionärernas syn att arbetstidsförläggning har en stor påverkan på medarbetarnas hälsa. I synnerhet nattarbete under längre perioder av livet kan medföra en ökad ohälsa. Landstingets hälso- och sjukvårdsverksamheter bedriver en omfattande verksamhet med olika förutsättningar och uppdrag. Bemanning sker utifrån verksamhetens behov och utgår ifrån gällande regelverk kring dygnsvila och tid för återhämtning. I stora delar av vården är det nödvändigt att vissa yrkeskategorier finns i tjänst dygnet runt, årets alla dagar.

I en del verksamheter har medarbetarna själva stort inflytande över sin schemaläggning. Det har visat sig medföra att arbetstiderna i vissa fall förläggs på ett sätt som inte ger tillräckligt utrymme för vila och återhämtning. Det pågår arbete med att informera medarbetare som själva har stort inflytande över sina scheman hur arbetstiderna kan förläggas för att vara mer hälsofrämjande. Förvaltningen ser också över om en ökad styrning från arbetsgivaren av schemaläggningen bättre skulle kunna bidra till hälsosammare arbetstider. Landstinget samarbetar med Karolinska Institutet kring ett forskningsprojekt om arbetstidernas påverkan på hälsan.

Det pågår försök med nya former för schemaläggning kopplat till en arbetstidsförkortning och kortare arbetspass. I de projekten arbetar medarbetarna varannan helg för att skapa utrymme för kortare veckoarbetstid. Försöken är ännu inte utvärderade.

Planering av bemanning ska ske utifrån verksamhetens behov att upprätthålla en hög patientsäkerhet och en bra och säker arbetsmiljö. Förvaltningen gör bedömningen att det är verksamheterna i dialog med medarbetarna som bäst avgör lämplig längd på ett arbetspass.

Nya medarbetare ska alltid erbjudas en bra och strukturerad introduktion i arbetet. Behovet av introduktion är ofta störst för personer som börjar sitt första arbete efter examen. Förvaltningen har tillsammans med verksamheterna länge arbetat med att skapa en bra övergång mellan studier och arbetsliv. En del i det arbetet är att verka för att utbildningarna bättre ska motsvara hälso- och sjukvårdens behov av kompetens. Landstingets verksamheter arbetar också med olika introduktionsprogram för bland annat sjuksköterskor. Utveckling av programmen sker fortlöpande.

Landstingets verksamheter arbetar kontinuerligt med att se över kompetensmixen för att kunna utföra sina uppdrag på ett effektivt sätt. Kopplat till detta införs också mer interprofessionella arbetssätt baserade på team. Det pågår ett omfattande arbete för att bibehålla och utveckla medarbetarnas kompetens i landstingets verksamheter. Det finns dock ett behov av att samordna och strukturera det arbete som sker. En del i detta är att kartlägga och tillgängligöra alla utbildningar som finns att tillgå inom landstinget. I den kompetensförsörjningsstrategi som landstingsfullmäktige uppdragit åt landstingsstyrelsen att utarbeta avser förvaltningen att föreslå principer för arbetet med att utveckla arbetsorganisationen i landstingets verksamheter. Kopplat till strategin föreslås också landstingsstyrelsen ge landstingsdirektören i uppdrag att föreslå en struktur för att på ett samordnat och systematiskt sätt arbeta med att upprätthålla och utveckla kompetensen hos medarbetarna i Stockholms läns landsting.

Landstinget har ett nära samarbete med universitet och högskolor kring forskning, utveckling och utbildning. I Strategi för forskning, utveckling och utbildning som landstingsfullmäktige fastslog den 15 december 2015 framgår att landstingets medarbetare ska kunna dela sin tjänst mellan forskning, utbildning och vård.

Ekonomiska konsekvenser av beslutet

Beslutet har inga ekonomiska konsekvenser.

Miljökonsekvenser av beslutet

I enlighet med landstingets Miljöpolitiska program 2012-2016 har hänsyn till miljön beaktats och slutsatsen är att det inte är relevant med en miljökonsekvensbedömning i detta ärende.

Anne Rundquist
Tillförordnad landstingsdirektör

Maria Englund
Personaldirektör

Socialdemokraterna
FRAMTIDSPARTIET

MOTION
2015-10-15

Ankom
Stockholms läns landsting
2015 -10- 20
Dnr. LS 2015-1230

2015:24

Motion av Jens Sjöström (S) om hur vi gör akutvården till en arbetsplats där läkare, sjuksköterskor och undersköterskor kan, vill och orkar jobba kvar

Vi kommer alltid behöva ha tillgång till akut vård dygnet runt, alla dagar i veckan och hela året om. För att landstinget ska kunna leverera detta måste akutvården vara en attraktiv och hälsosam arbetsplats dygnet runt. Landstinget är helt beroende av att läkare, sjuksköterskor och undersköterskor kan, vill och orkar jobba inom den akuta vården.

I dialog med såväl vårdprofessionerna som sjukhusledningarna om hur vi gör för att undvika den ständigt återkommande krissituation som infaller på sommaren har det blivit tydligt att det kräver att vi fokuserar på vårdens medarbetare och deras arbetsvillkor. Det krävs att vi gör akutvården till en attraktiv arbetsplats året runt.

Socialdemokraterna anser att landstinget, som ett första steg, genast bör påbörja ett koncerngemensamt arbete för att se över arbetstidsförläggning, arbetsmiljön, förutsättningen för arbetsförlagd fortbildning och forskning samt ser över kompetensmixen på akutsjukhusen:

En landstingsövergripande princip om sund arbetstidsförläggning
Flera välkontrollerade studier visar ett samband mellan skiftarbete (där nattpass ingår) och hjärt- och kärlsjukdom, vissa cancerformer, arbetsskador samt mag- och tarmsjukdom. Det är oklart vilken mekanism som ligger bakom men sannolikt bidrar livsstilsfaktorer (till exempel kostvanor och rökning), sömnstörningar, dygnsrytmstörningar och arbetsmiljöfaktorer till att man kan bli sjuk av skiftarbete. Det finns också ett flertal studier som visar att skiftarbete, i synnerhet natt- och jourarbete, kan påverka patientsäkerheten och öka risken för felbehandlingar.[1]

Landstinget bör därför anta en landstingsövergripande princip om sund arbetstidsförläggning som ska fylla tre syften. För det första bör den minska treskiftesarbete. För det andra bör den skapa förutsättningar för att medarbetarna i större grad tillåts påverka hur arbetstiderna utarbetas och implementeras, samtidigt som man säkrar att varje individ arbetar hälsosamma tider som ger utrymme för

[1] Arbetstider, hälsa och säkerhet – en uppdatering av aktuell forskning, Stressforskningsinstitutet, Stockholms universitet.

tillräcklig återhämtning. För det tredje bör den specificera att alla anställda har rätt till ledigt, tre av fem helger.

Vidare bör landstinget tillsätta en utredning som förutsättningslöst bringar klarhet i hur långt ett arbetspass inom akutsjukvården bör vara, för att vara hållbart över tid och hälsosamt för individen.

Förbättra arbetsmiljön
Landstinget bör påbörja ett arbete för att förbättra såväl den fysiska och den psykosociala arbetsmiljön på akutsjukhusen. Detta kommer krävas att medarbetarna tillåts vara delaktiga i både planering och organisering av sitt arbete och sin arbetsplats.

Göra arbetsplatsintroduktionen gedigen
Ingen nyutexaminerad sjuksköterska eller läkare ska ställas inför ett ansvar som man inte själv känner att man hanterar sin första dag. Ofta har man i nuläget två veckors introduktion. Den behöver förlängas och göras mer gedigen. Det kräver att landstinget tar ett ansvar och utarbetar riktlinjer för hur en ändamålsenlig arbetsplatsintroduktion bör se ut.

Främja fortbildning och forskning
Vårdpersonal på akutsjukhusen måste ges förutsättningar att fortbilda sig och forska inom ramen för ordinarie arbetstid. Det kostar i arbetstid, men det ska ses som en tillgång och en vinst.

Se över kompetensmixen
För att samtliga medarbetare inom vården ska arbeta på toppen av sin kompetens krävs det att det finns en god och tjänlig mix av professioner på sjukhusen. En bristprofession är exempelvis medicinska sekreterare. Landstinget bör utreda hur en optimal kompetensmix ser ut i en personcentrerad vård och därefter satsa på exempelvis uppdragsutbildningar för att uppnå den.

Landstingsfullmäktige föreslås besluta

att uppdra åt landstingsdirektören utarbeta en handlingsplan för att öka akutvårdens attraktivitet som arbetsplats i enlighet med motionens intentioner.

Stockholm den 15 oktober 2015

Jens Sjöström